

DOMINGU VIII TEMPU KOMÚN – TINAN A

Tema

Liturjia domingu ohin nian propoin mai ita reflesaun ida kona-ba ita-nia prioridade sira. Nia rekomenda atu ita dirije ita-nia matan ba buat ne'ebé importante duni no liberta ita-nia fuan husi soin materiál nia ukun. Sarani sira iha konfiansa ba Maromak ne'ebé tau matan ba nia oan sira hanesan aman ida no ho domin gratuitu no inkondisionál inan ida nian.

Evanjellu konvida ita atu buka esensiál (“Reinu”) husi buat sekundáriu barbarak nia leet ne'ebé, loroloron okupa ita-nia interese. Evanjellu mós garante ita katak hili esensiál la signifika haluha buat selseluk; ita-nia Maromak mak aman ida nakonu ho atensaun ba nia oan sira, no tau matan ho domin ba nia oan sira nia nesesidade.

Leitura dahuluk subliña Maromak nia solisitude no domin hodi uza ilas maternidade nian: inan hadomi oan, ho domin intuitivu, rohan-laek, gratuitu, inkondisionál; no Maromak nia domin mantein karakteristik sira inan nia domin ba nia oan, maibé ho grau infinitu. Tanba ne'e, ita iha serteza katak Nia nunka abandona ema sira no mantein ba nafatin aliansa ne'ebé nia halo ho Ninia Povu.

Iha *leitura daruak*, Paulo konvida sarani sira Corinto nian atu hateke ba esensiál, katak Maromak nia proposta salvasaun iha Jezús Kristu, no la'ós iha buat ne'ebé asesóriu (meiu sira mensajen nian).

LEITURA I – Is 49, 14-15

Leitura ohin mai husi Deutero-Isaías, profeta esperansa nian. Deutero-Isaías mak profeta ida ne'eb'e hala'o ninia misaun iha judeu sira ne'ebé desterra iha Babilónia, iha faze finál Ezíliu nian (besik 550/540 mK); ninia misaun mak konsola povu ne'ebé lakon esperansa, tanba libertasaun besik daudaun ona. Tanba ne'e mak kapitulu sira ne'ebé halibur hamutuk ninia mensajen (Is 40-55) hanaran “Livru Konsolasaun nian”.

Ezíliu iha na Babilónia reprezenta esperiénsia ida dramátika liu, doko fiar no konviksaun kle'an Maromak nia Povu nian. Drama triste ne'e la'ós tanba lakon funu, maibé tanba sira lakon serteza iha sira-nia konviksaun sira. Tanba sá mak Maromak permite atu sira lakon funu no ba ezíliu? Jahwéh abandona ninia Povu? Na'i hakotu aliansa ne'ebé halo ho Israel? Jerusalém, sidade Templu nian nune'e, Maromak nia horik-fatin iha ema nia leet, sai rahun. Sei bele konfia iha Jahwéh? Tanba sá mak Nia la proteje no salva Ninia horik-fatin? La'ós katak Nia halo aliansa rohan-laek ida ho nia Povu? Aliansa sei vale eh Maromak husik ona nia Povu ba nafatin?

MENSAJEN

Profeta tau iha “feto” Jerusalém halerik ida tanba liutiha tinan 40, nia kontinua rahun no Jahwéh parese la iha planu ida atu lori filafali ba sidade glória uluk nian.

“Na'i husik ha'u, Na'i haluha ha'u” (vers. 14). Verbu “abandona” nune'e mós verbu “haluha” situa ita iha ámbitu aliansa nian: sira utiliza nia iha literatura profétika atu define kuadru

infidelidade Israel nian iha relasaun ho Maromak (kf. Jr 22,9; Os 2,15; 8,14; 13,6; Is 17,10; Jr 2,32; 13,25...). Nune'e, verbu sira sujere katak Jahwéh husik aliansa no hakribi nia feen (Israel). Tanba Israel husik Jahwéh no tuir dalan salan no injustisa nian, Maromak hakribi ninia Povu no hakotu aliansa. Ida-ne'e loos eh lae? Nune'e mak akontese duni? Maromak nia domin tuir lójika "matan selu ho matan, nehan selu ho nehan"?

Ba Sião nia halerik, Maromka hatán ho forma dramátika: inan ida bele haluha oan ne'ebé nia fó susu no hadomi tebes? (vers. 15).

Atu define inan nia domin ba oan, profeta utiliza verbu "raham" ("hadomi ho laran mamar"). Nia espresa apegu/ligasaun intuitivu ida ema ida nian ba ema seluk, domin ida mai husi "oan-fatin" ("reheh": "oan-fatin"), domin espesiál no gratuitu ida ne'ebé la iha buat ida mak bele harahun; domin ida laran-mamar nian, laran-sadia nian, kompaixaun nian, fidelidade nian, rohan-laek nian. Domin ne'e hetan nia espresaun iha inan nia domin ba nia oan, basá unidade ne'ebé liga inan ba oan, hamosu ligasuan partikulár ho nia, domin espesiál ida ne'ebé totál, absolutu, úniku, gratuitu no la'ós rezultadu husi meresimentu ida.

Evidente liu katak inan ne'ebé hadomi oan sei la haluha nian... Maibé, maski karik bele akontese inan haluha nia oan, Maromak sei la haluha ninia Povu no ninia sidade.

Konkluziun: Maromak hadomi Povu, liufali inan ida hadomi nia oan. Hanesan inan nia domin, Maromak nia domin mós laran-mamar, laran-sadia, komprensaun, laran-di'ak, domin ne'ebé la kotu no la nahas; maibé Maromak nia domin nia grau mak grau infinitu ida.

Maromak nia domin ba Povu tradús ho modu konkretu iha aliansa. Nune'e la iha razaun atu Povu/sidade halerik: aliansa nunka remata no sei la remata, basá Jahwéh la para no sei la para atu hadomi ninia Povu.

LEITURA II – 1 Cor 4, 1-5

Testu ne'ebé ohin propoin mai ita nu'udar segunda leitura mak parte finál Paulo nia argumentasaun kona-ba kestaun divizaun sira iha comunidade Corinto nian (kf. 1 Cor 1,10-4,21).

Sarani Corinto nian lori ba comunidade sarani eskema eskola filozófika nian, hili sira-nia mestre preferidu, hafahe an iha grupu, ida-idak ho niia gia no mestre... Halo nune'e fiar sarani iha risku atu nakfilak iha kompetisaun entre ema, iha linguajen, iha filozofia, envezde sai adezaun ba proposta ida salvasan nian ne'ebé mai husi Jezús. Hasoru ne'e, Paolo sente katak nia tenke fó "soku ida iha meza", basá sira troka esénsia esperiénsia sarani.

MENSAJEN

Paulo la sukat liafuan: manu-ain sira Evanjellu nian mak "Kristu nia atan no administradór mistériu Maromak nian" (vers. 1). Manu-ain sira la'ós protagonista mensajen nian; sira mak instrumentu ne'ebé Maromak uza, atu ninia Liafoun Di'ak to'o ba ema sira. Instrumentu Liafuan sira-ne'e nia misaun la'ós atu tau an iha sentru palku nian no dada ema lubun-boot nia atensaun ba sira; maibé lori ema sira atu adere ba Evanjellu no simu proposta salvasaun ne'ebé, iha Jezús. Maromak halo ba sira.

Manu-ain sira Liafuan nian labele preokupa ho forma oinsá ema haree sira, maibé tenke preokupa de'it atu tatoli, ho fidelidade, Maromak nia proposta (vers. 2).

Husi nia parte, Paulo iha konxiénsia hakmatek. Nia nunka uza Evanjellu atu serví ninia interesse rasik eh atu promove ninia an. Nia la iha interesse se sarani Corinto hanoin katak nia liafuan furak eh lae. Nia buka de'it haklaken Evanjellu ho integridade, ho verdade no hodi la hamidar mensajen. Kona-ba ne'e, sarani sira Corinto nian bele julga tuir sira-nia hanoin; ba Paulo buat ne'ebé importante mak Maromak nia juízu.

EVANJELLU – Mt 6, 24-34

Ita nia kontestu sei nafatin “sermaun foho nian” (kf. Mt 5-7). Jezús kontinua apresenta iha ne’e “Lei foun” (hanesan, iha Testamentu Tuan, Maromak apresenta ba nia Povu, iha foho Sinai Lei antiga) ne’ebé tenke gia comunidade sarani ninia dalan istória.

Evanjellu ne’ebé ohin propoin mai ita hahú ho Jezús nia fraze ida (vers. 24) ne’ebé loloos halo parte sesaun anteriór (kf. Mt 6,19-24: iha ne’ebá mak mosu Jezús nia fraze sira ne’ebé bolu dixípulu sira-nia atensaun kona-ba rikusoin sira). Tuirmai, Mateus apresenta “instrusaun” ida” (vers. 25-34), iha ne’ebé nia buka define (hahú husi lisaun iha “faze” anteriór sira) atitude vitál no dalan sarani.

MENSAJEN

“Faze” vers. 24 nian afirma inkompatibilidade entre domin ba Maromak no domin ba soin materiál (Mateus uza termu “mamona” - personifika osan nu’udar podér ne’ebé domina mundu). Sá loos razaun ba inkompatibilidade ne’e?

Uluknanai, Maromak tenke sai sentru ba ema nia ezisténsia, valór aas liu ema nian... Maibé, bainhira lójika “soi” nian domina fuan, osan okupa Maromak nia fatin no sai ídolu [maromak falsu] ida no ba nia ema sakrifika buat hotu. Nune’e Maromak loos, okupa fali fatin sekundáriu iha ema nia moris; no osan – maromak falsu ezijente, ezkluzivu, siumentu/laran moras-dór– hetan promosaun ba kategoria motór istória nian no referénsia fundamentál ema nian.

Daruak, domin ba osan taka totalmente ema nia fuan iha egoíзму estéril no la husik espasu ba domin ba maun-alin sira. Tanba domin ba osan, ema sai injustu, prepotente, korruptu, esploradór, auto-suficiente...

Iha “instrusaun” (vers. 25-34) ne’ebé mai tuir “faze” sira kona-ba rikusoin, Mateus buka hatán ba kestaun sira tuirmai: oinsá mak tenke tau orden iha ierarkia valór dixípulu sira Jezús nian? Membru sira comunidade sarani nian labele preokupa ho nesesidade bázika sira? Ba Jezús nia dixípulu sira, “Reinu” tenke sai valór importante liu, prioridade prinsipál, preokupasaun séria liu, buat ne’ebé lori nia bá oin (“imi buka uluk Maromak nia Reinu no ninia justisa”).

Oinsá kona-ba preokupasaun “primária” ema nia moris nian: han-hemu, hatais, seguransa? Sira mak valór sekundáriu. Nune’e ita lalika preokupa demais ho sasán sira, tanba Maromak rasik sei tau matan ba nesesidade materiál nia oan sira nian (“buat seluk sei haraik ba imi to’o naresin” – ver. 33). Ema ne’ebé aseita dezafiu “Reinu” Nian deskobre lais katak Maromak mak Aman laran-di’ak ida ne’ebé ukun istória umana, ne’ebé tau matan ba nia oan sira, haree sira ho domin, koñese sira-nia nesesidade sira: se Maromak, loron ba loron, fó hatais ai-funan líriu sira iha to’os no fó han ba manu-fuik sira lalehan nian, nia sei la halo nune’e eh liután ho ema sira?

Fiar-na’in ida ne’ebé hili “Reinu” sei moris iha hakmatek ne’ebé mai husi konfiansa absoluta iha Maromak.

Jezús nia liafuan sira mak konvite ida atu tau iha fatin dahuluk sasán sira ne’ebé importante liu (“Reinu”), atu relativiza sasán sekundária sira (sasán materiál sira) no, liu buat hotu, konfia totalmente iha Maromak Aman nia laran-diak no solisitude. Moris iha dinámika “Reinu” nian la signifika dobra liman hodi hein Maromak hamonu husi lalehan buat ne’ebé ita presiza, hodi serbisu loron ba loron, atu Maromak nia mehi – mundu foun ida justisa, lialoos no dame nian – sai konkretu.